

Anhöriga som ger omsorg till närstående – omfattning och konsekvenser

en befolkningsstudie 2012

Susanna Dellans
Lennarth Johansson

Dagens presentation

- Bakgrund
- Omsorgens omfattning
- Omsorgens riktningar
- Omsorgens innehåll
- Omsorgens konsekvenser
- Stöd till anhöriga som ger omsorg till närstående
- Vidare analys

Alla data i denna presentation är hämtade ur
Socialstyrelsens rapport

**Anhöriga som ger omsorg till närstående
- omfattning och konsekvenser**

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2012/2012-8-15>

Bakgrund

Socialstyrelsen fick hösten 2011 i uppdrag av regeringen att...

”...genomföra en pilotundersökning om anhörigomsorgens omfattning och dess konsekvenser.”

Vad är omsorg?

Bred definition:

All sorts vård och hjälp och stöd som man ger till familjemedlemmar, släktingar eller närstående på grund av hög ålder, långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.

Befolkningsstudien

Enkätstudie genomförd av SCB

15 000 respondenter över 18 år

8 200 svar – 55 %

1 500 – 18 % ger omsorg

Var femte vuxen berörs

1,3 miljoner svenskar i vuxen ålder

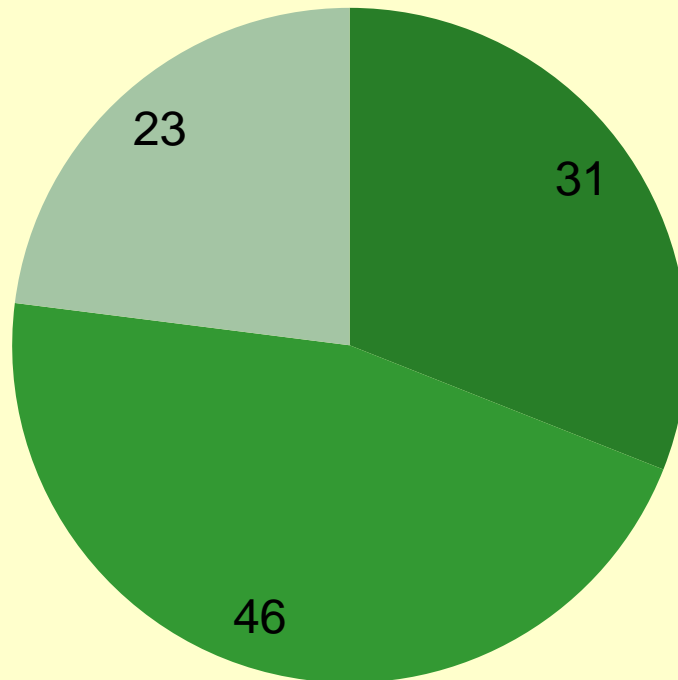
Av dessa är ca 900 000 i förvärvsaktiv ålder

Vem ger omsorg?

Omsorgsgivande i befolkningen relaterat till ålder och kön

	Ja (%)	Nej (%)	Totalt (%)	Antal svar
TOTALT	18	82	100	8 202
KÖN				
Kvinna	20	80	100	4 382
Man	16	84	100	3 820
ÅLDER				
18–29 år	12	88	100	902
30–44 år	13	87	100	1 655
45–64 år	24	76	100	2 926
65–80 år	19	81	100	2 125
81 år –	15	85	100	594

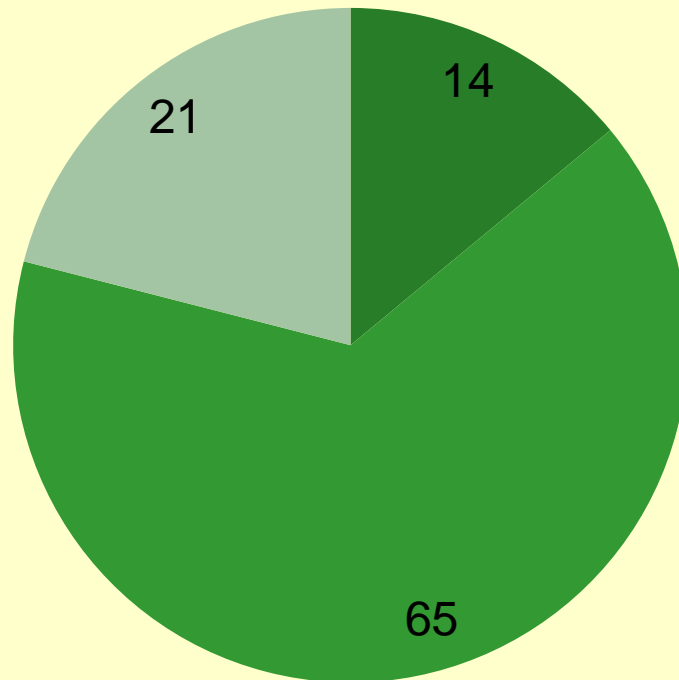
Cirka 400 000 ger daglig omsorg

Omsorgsfrekvens

- Varje dag - 31 % = ca 400 000
- Varje vecka - 46 % = ca 600 000
- Varje månad - 23 % = ca 300 000

Omsorgens omfattning

Omfattning

- Kategori 1 - mindre än 1h/vecka
14 % (ca 180 000)
- Kategori 2 - 1-10 h/vecka
65 % (ca 850 000)
- Kategori 3 - mer än 11 h/vecka
21 % (ca 270 000)

Vem ger man omsorg till?

Vanligare att man ger omsorg till en kvinna än en man. Drygt två av tre ger omsorg till en kvinna.

Föräldrar (42 %)

Make, maka eller partner (19 %)

Barn (15 %)

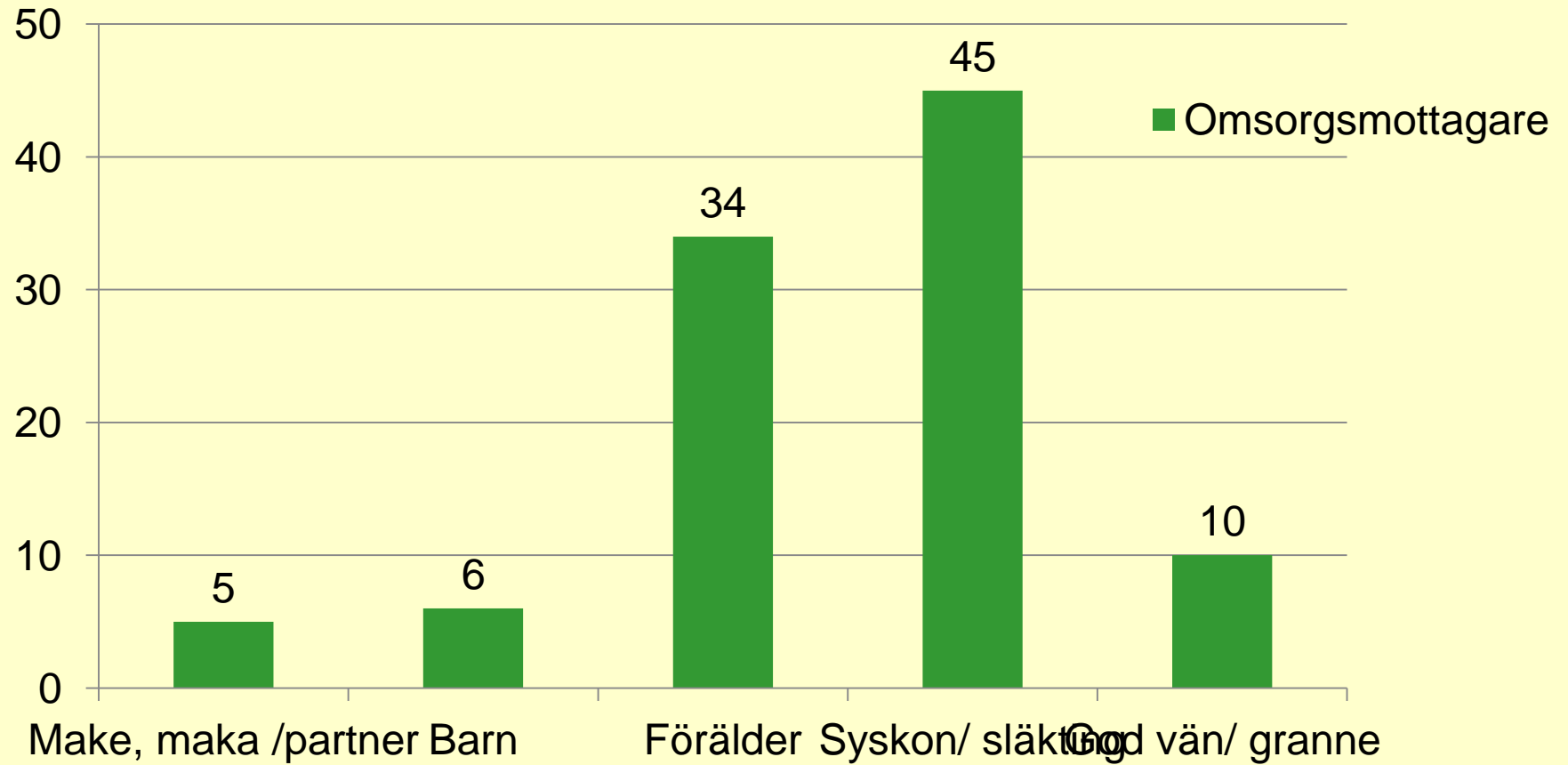
Syskon eller annan släkting (14 %)

God vän, granne eller bekant (9 %)

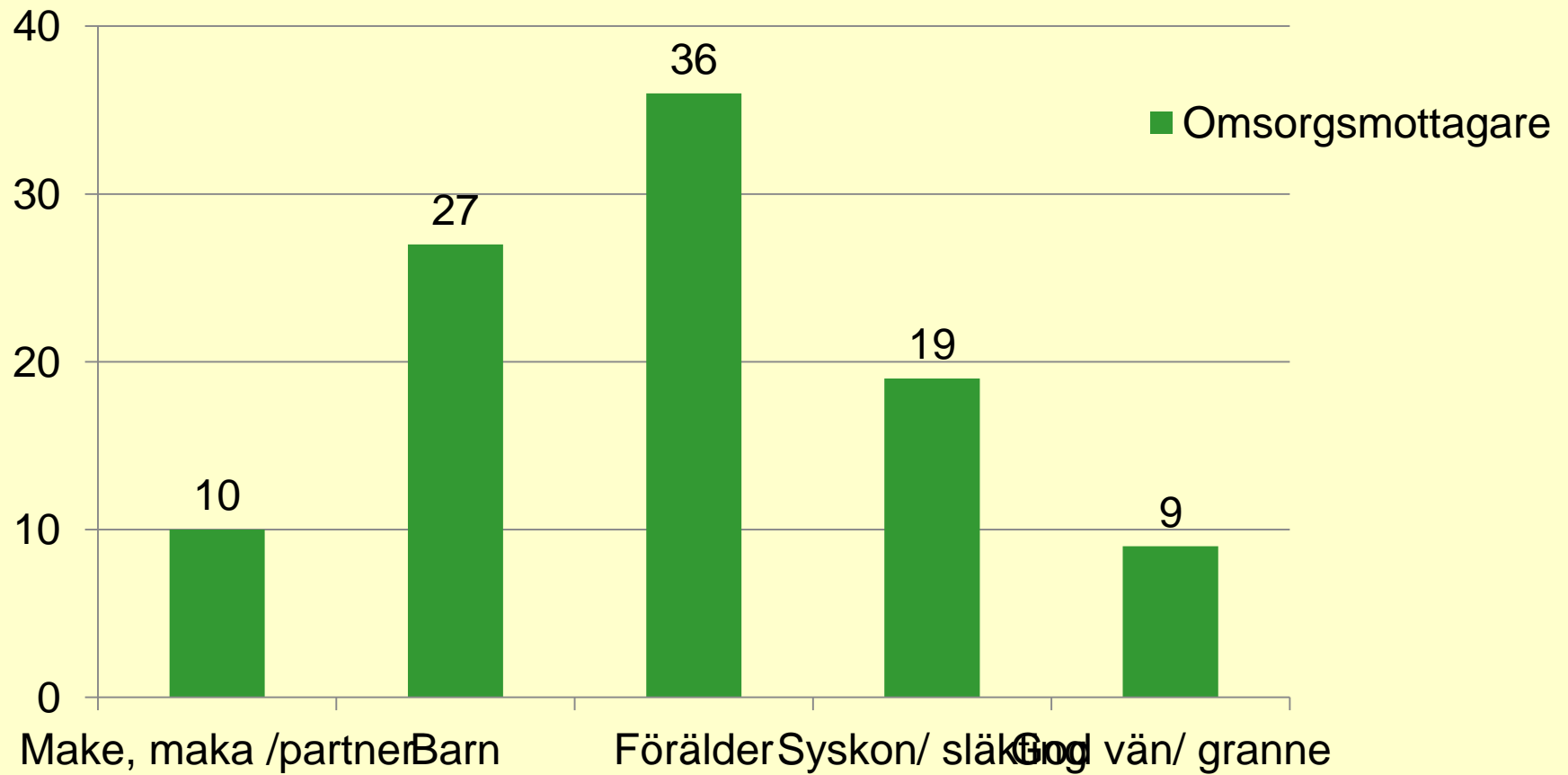
Vem ger man omsorg till? forts.

Åldersgrupper omsorgsgivare	Främsta omsorgsmottagarna
18-29 år	Syskon eller annan släkting
30-44 år	Förälder, barn
45-64 år	Förälder
65-80 år	Maka, make eller partner, förälder
81 år -	Make, maka eller partner

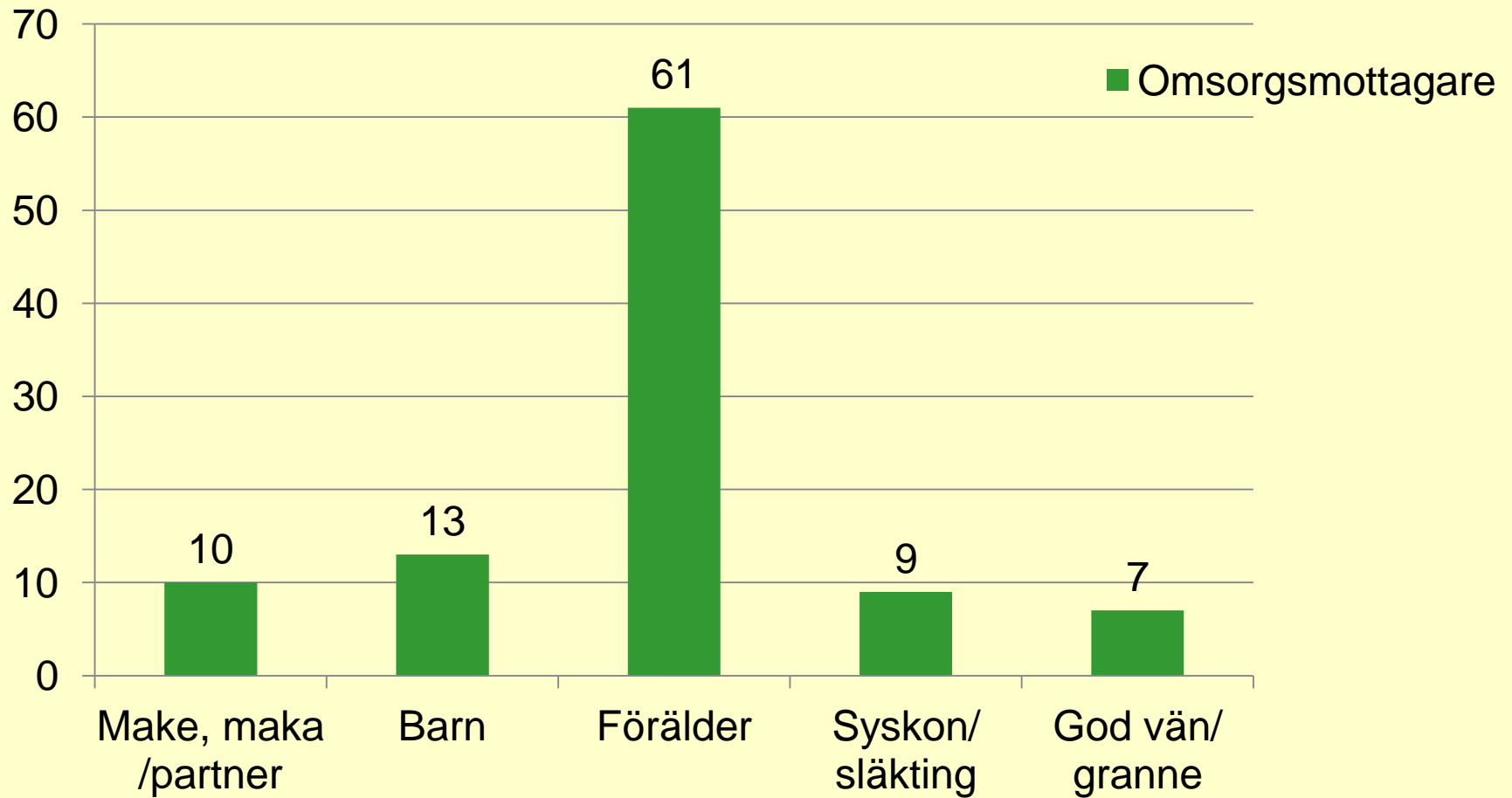
18-29 år (i % av alla svarande i åldersgruppen)

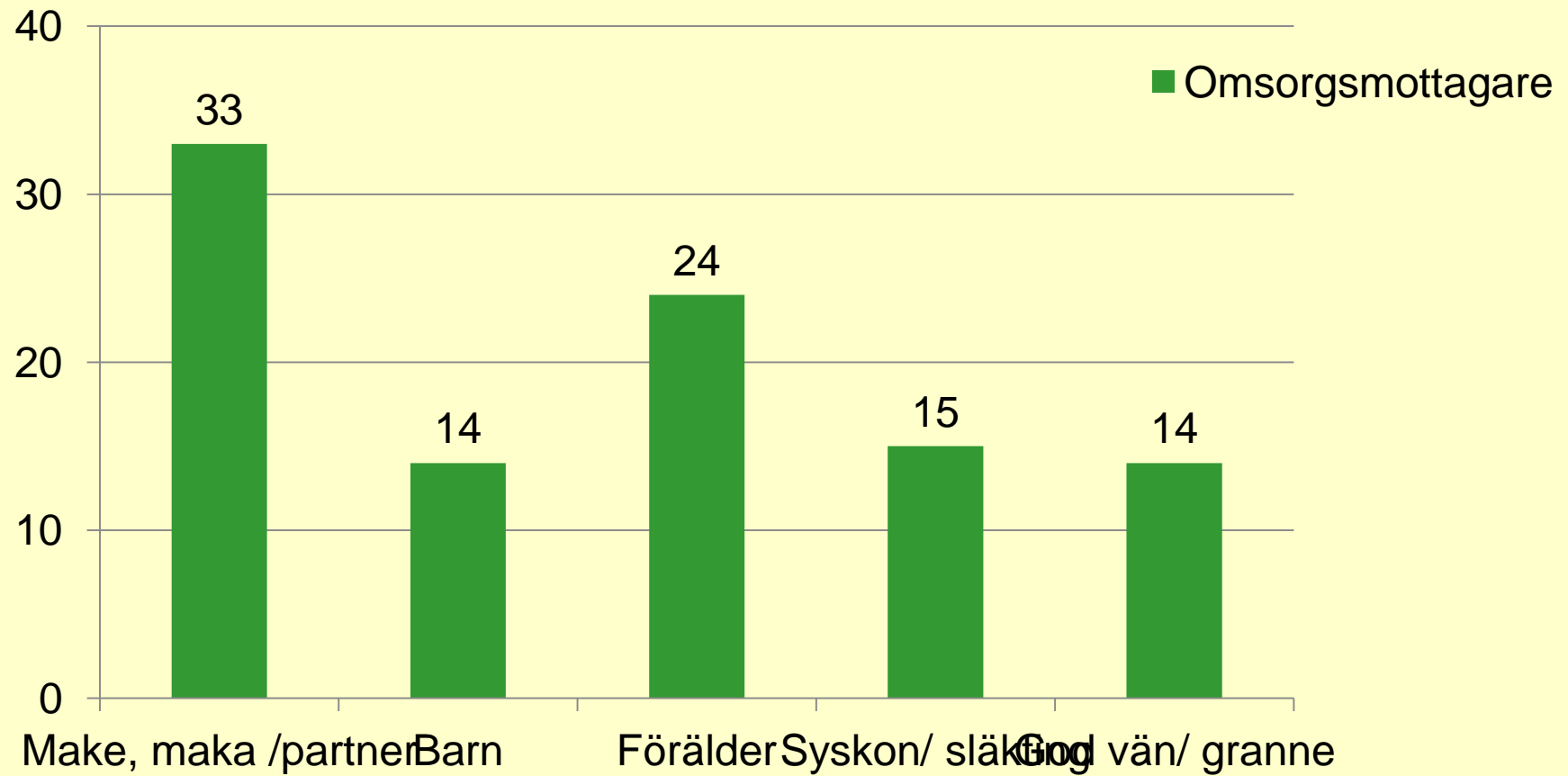
30-44 år (i % av alla svarande i åldersgruppen)

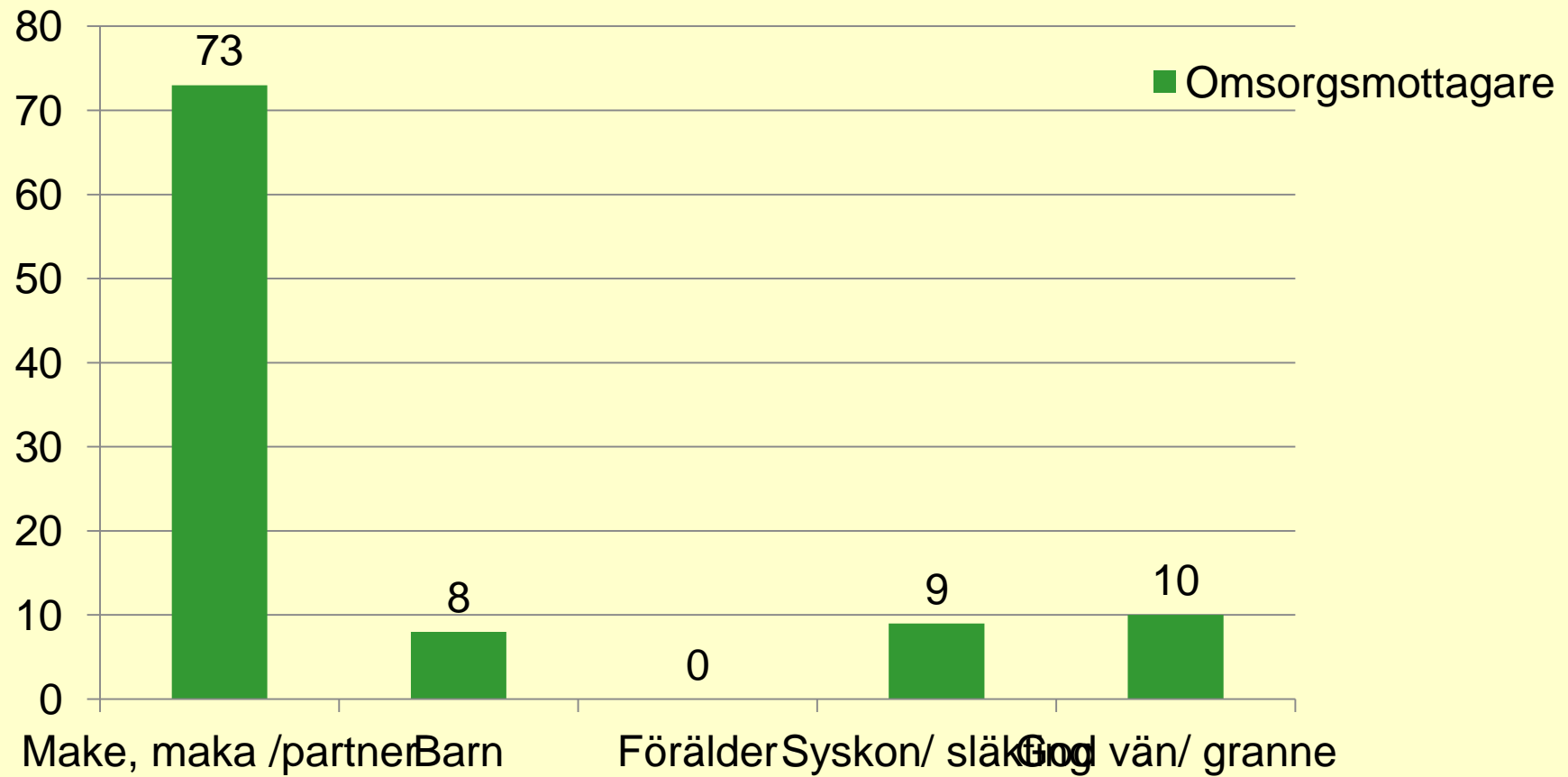
45-64 år (i % av alla svarande i åldersgruppen)

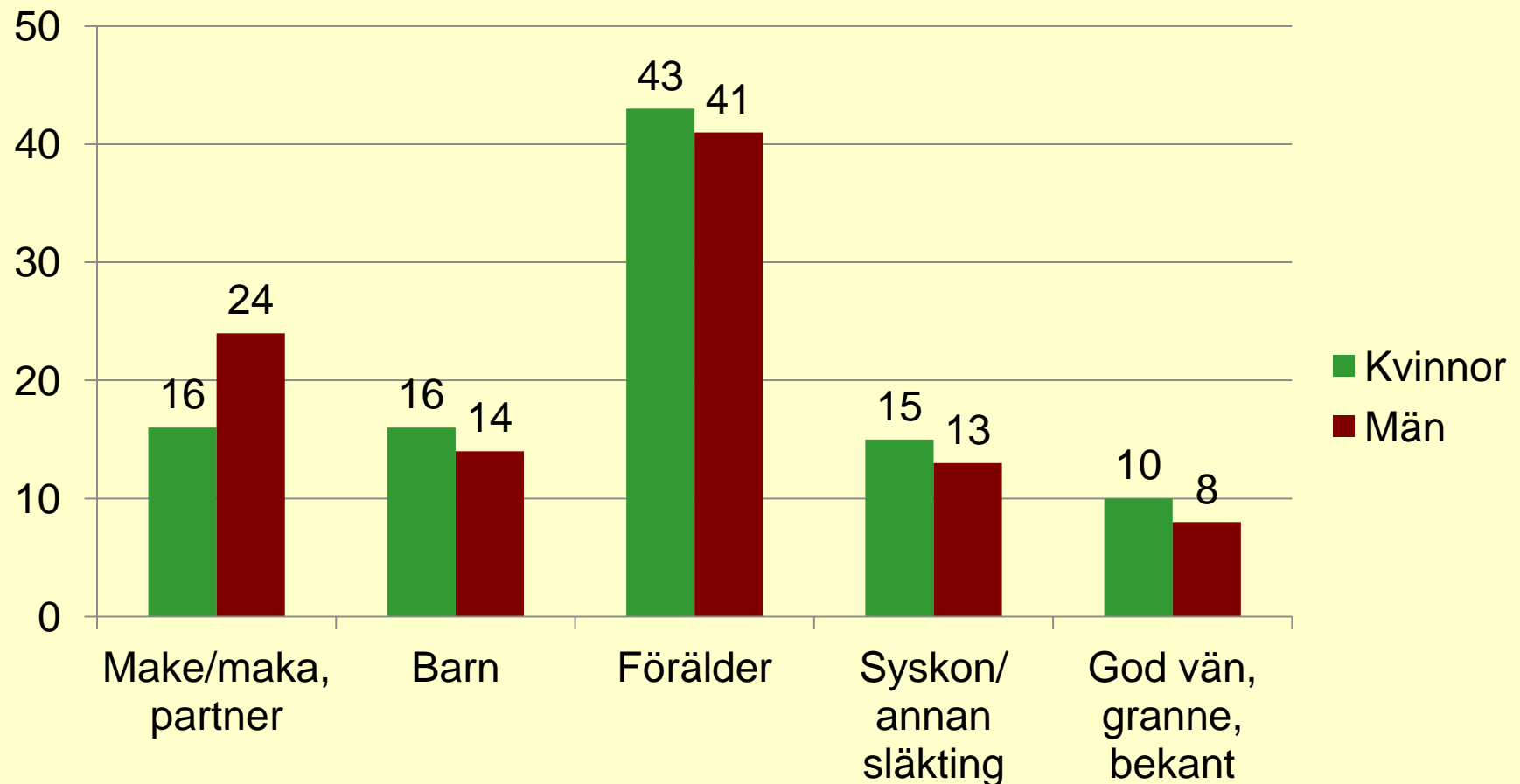
65-80 år (i % av alla svarande i åldersgruppen)

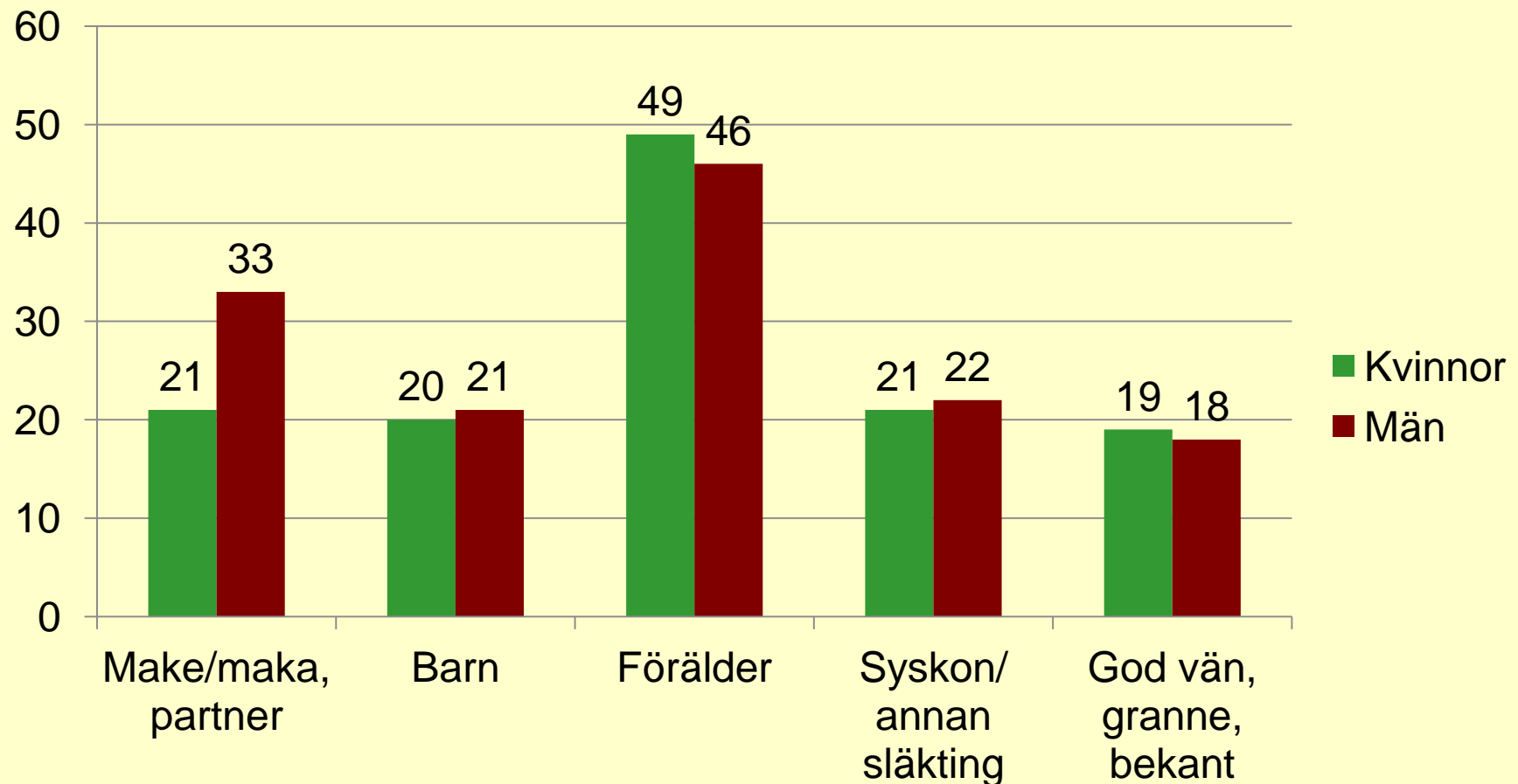
81 år och äldre (i % av alla svarande i åldersgruppen)

Riktningar för kvinnor och mäns omsorg (i % av alla svarande ett svarsalternativ)

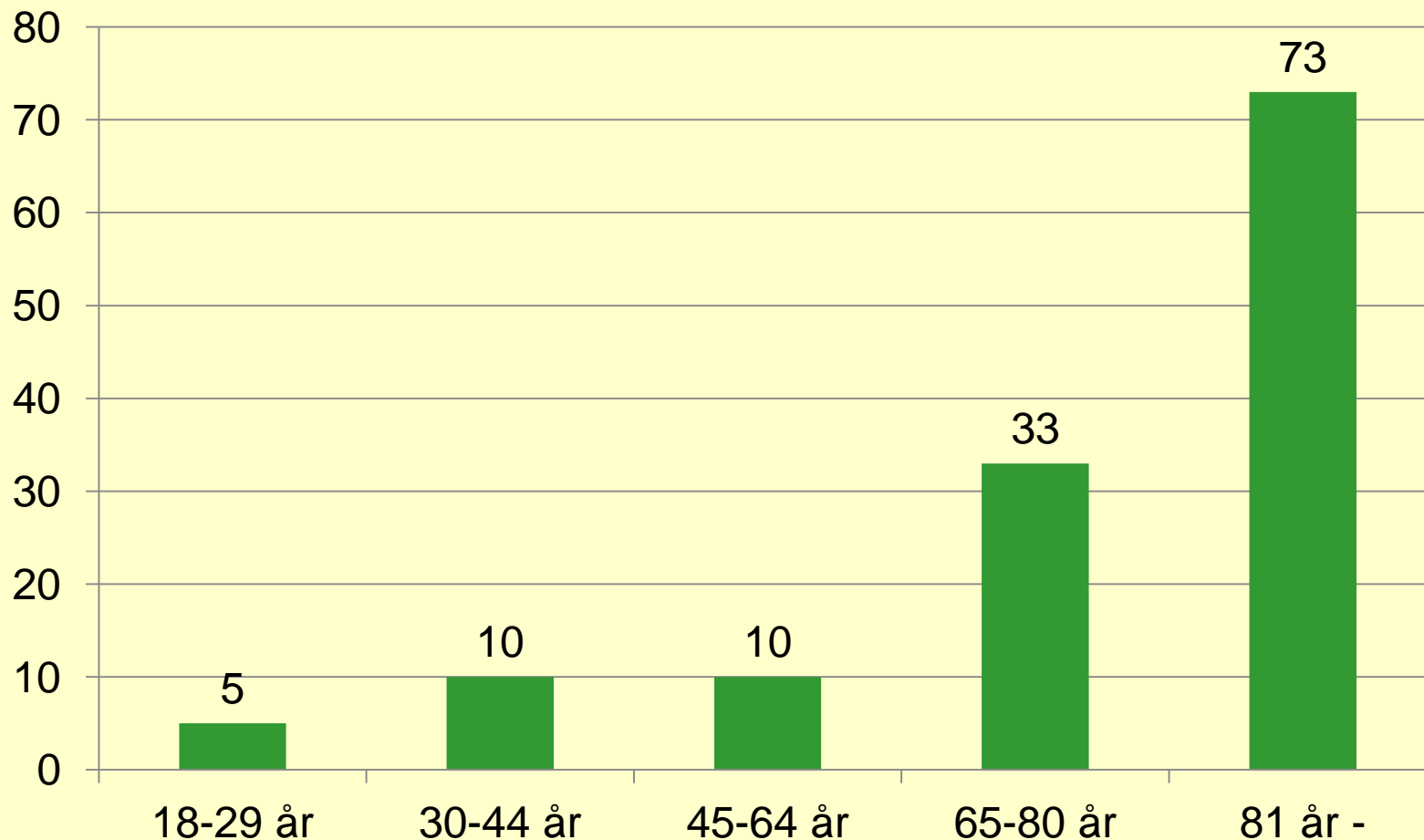

Riktningar för kvinnor och mäns omsorg (i % av alla svarande flera svarsalternativ)

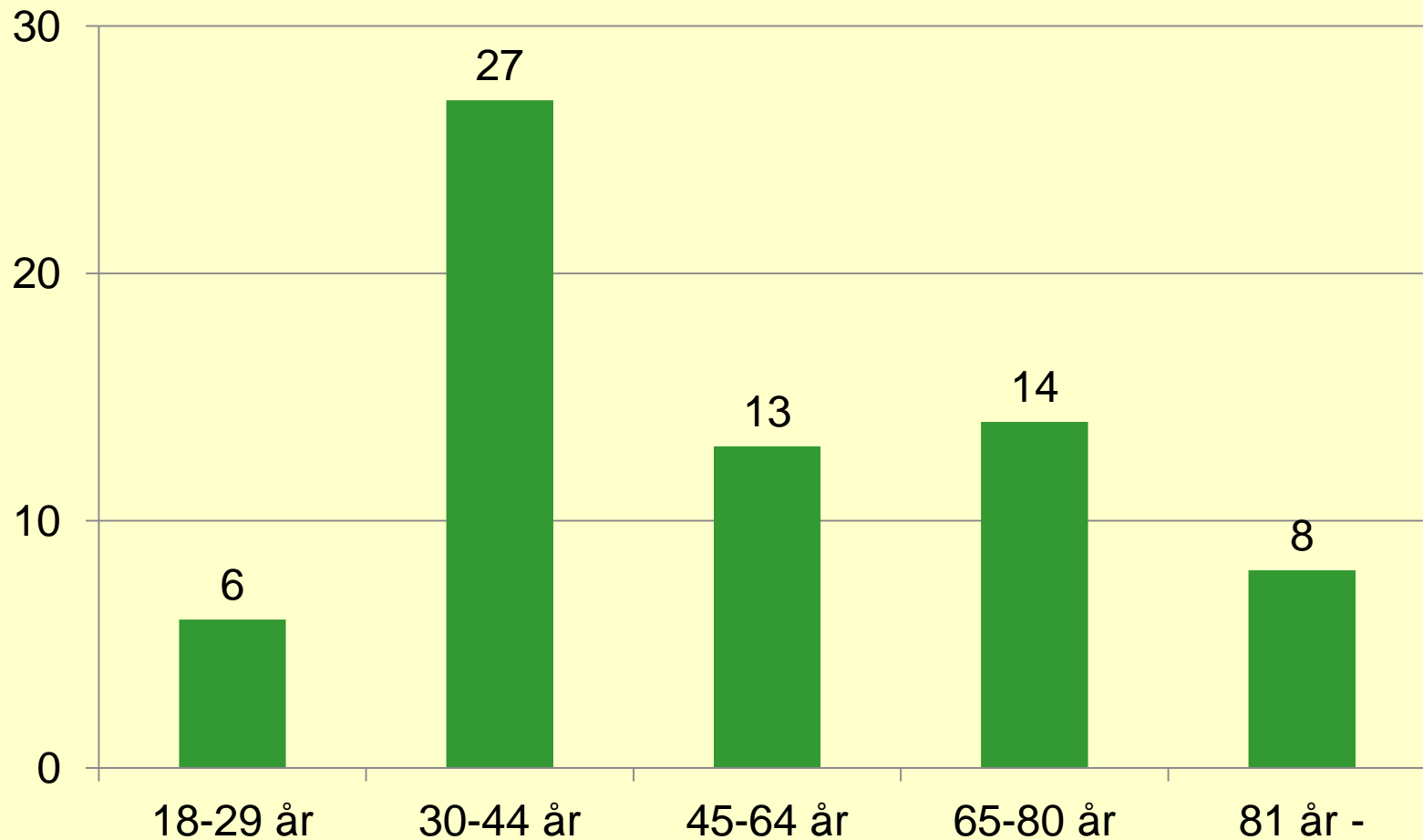

Make eller maka som mottagare

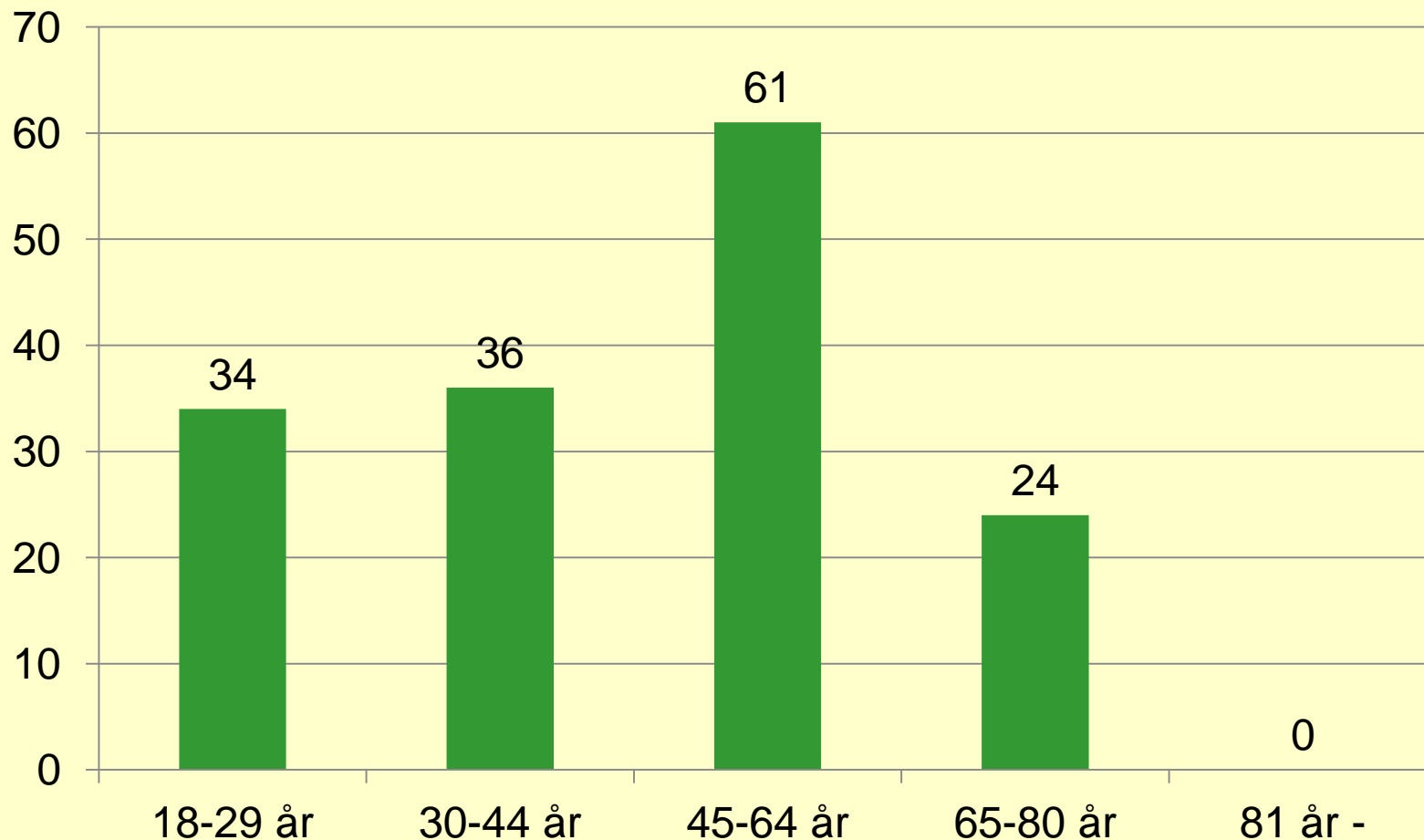
(i % av åldersgruppen)

Barn som mottagare (i % av åldersgruppen)

Föräldrar som mottagare (i % av åldersgruppen)

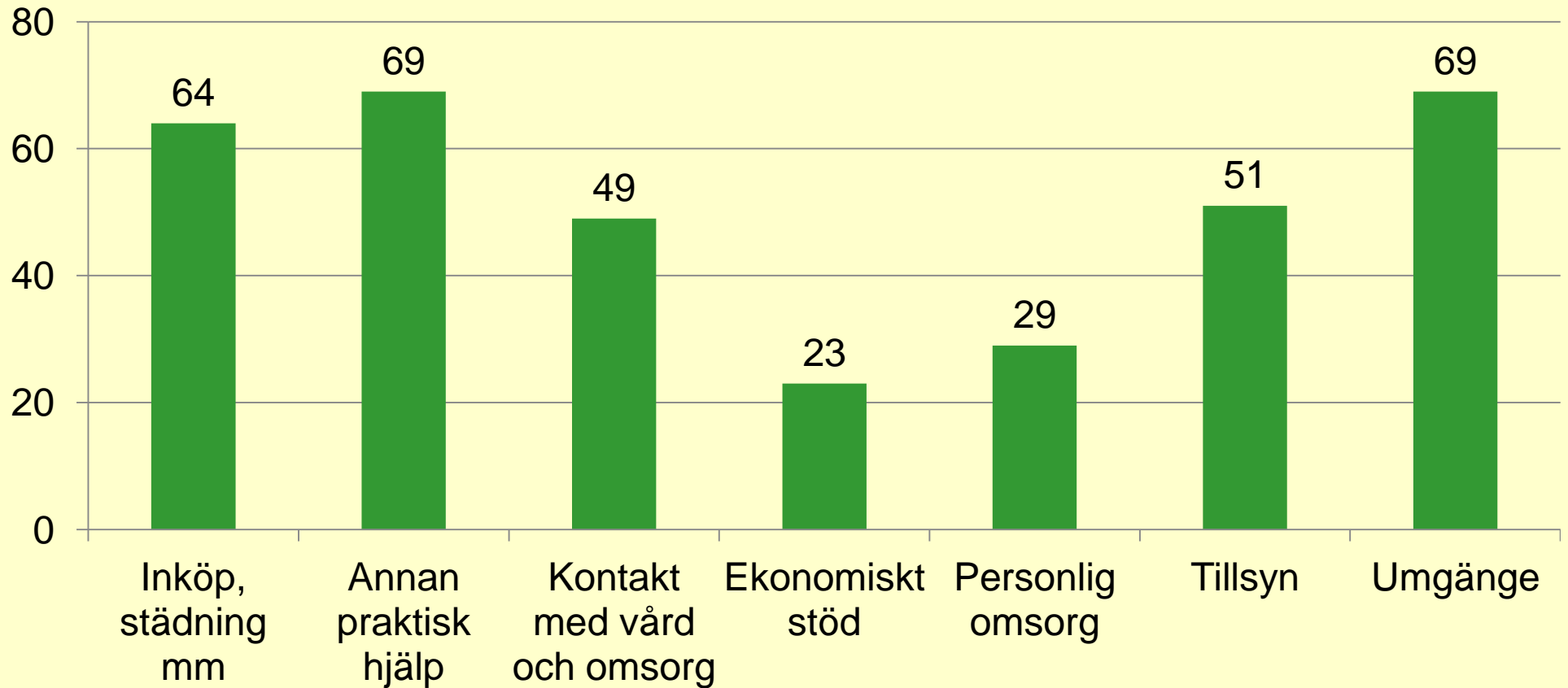
Vilka former av omsorg ges?

Sju områden:

- Hjälp med inköp, städning, tvätt matlagning mm
- Annan praktisk hjälp som transporter, ledsagning, bostad, trädgård, bank- och postärenden mm
- Hjälp i kontakterna med vård och omsorg
- Ekonomiskt stöd
- Personlig omsorg (t ex hygien, påklädning, mat)
- Tillsyn (se till, påminna, motivera)
- Umgänge stimulans och förströelse

De olika formerna av omsorg -

% av alla svaranden som angett en viss form

Konsekvenser för hälsa

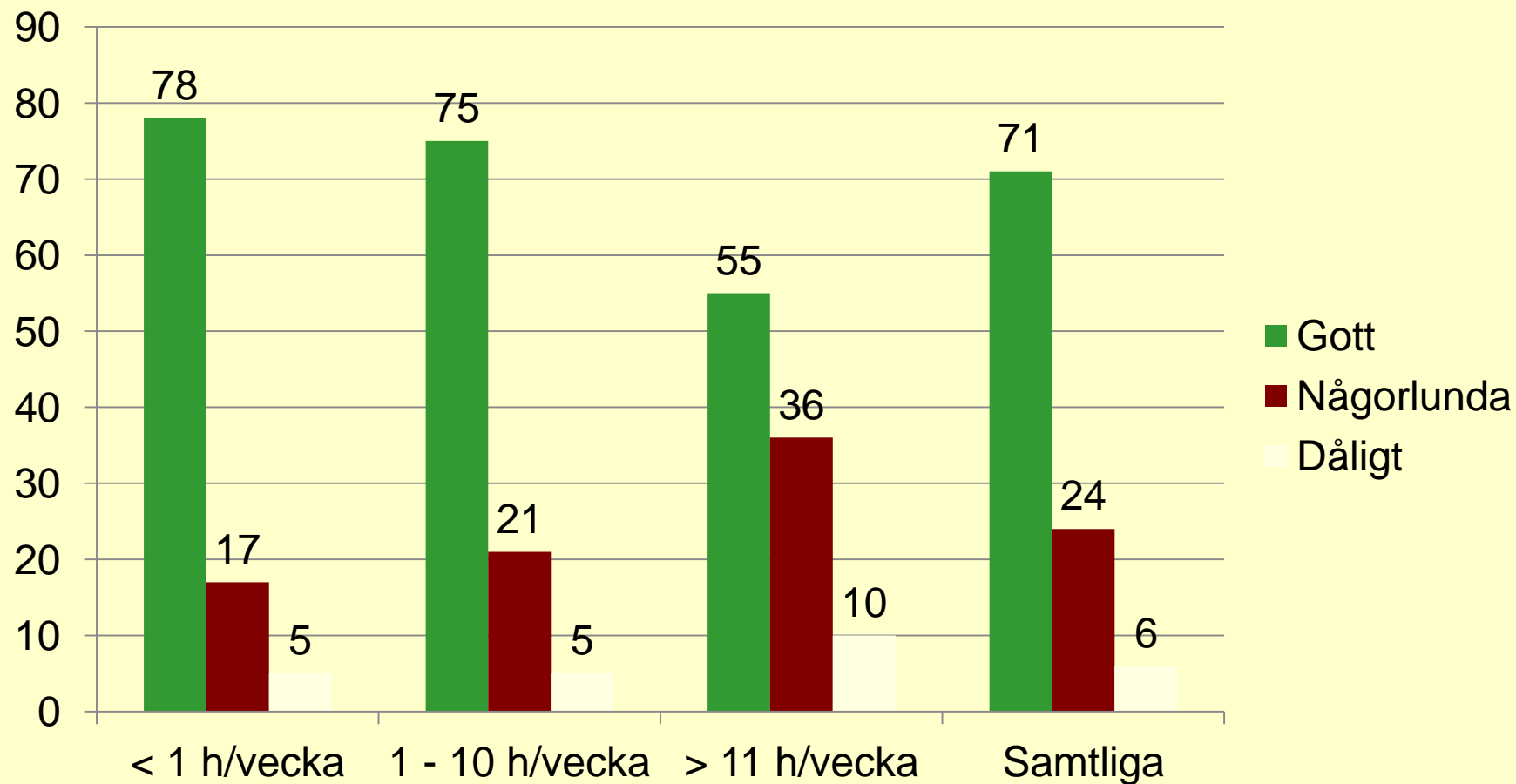
Studien indikerar att det kan finnas ett samband mellan omfattande omsorgsgivande och sämre självskattad hälsa.

Yngre omsorgsgivare skattar sin hälsa *sämre* än befolkningen i övrigt.

Äldre omsorgsgivare skattar sin hälsa *bättre* än befolkningen i övrigt.

Enkätstudien otillräcklig – mer forskning behövs

Självskattad hälsa i förhållande till omsorgens omfattning (%)

Konsekvenser för arbete

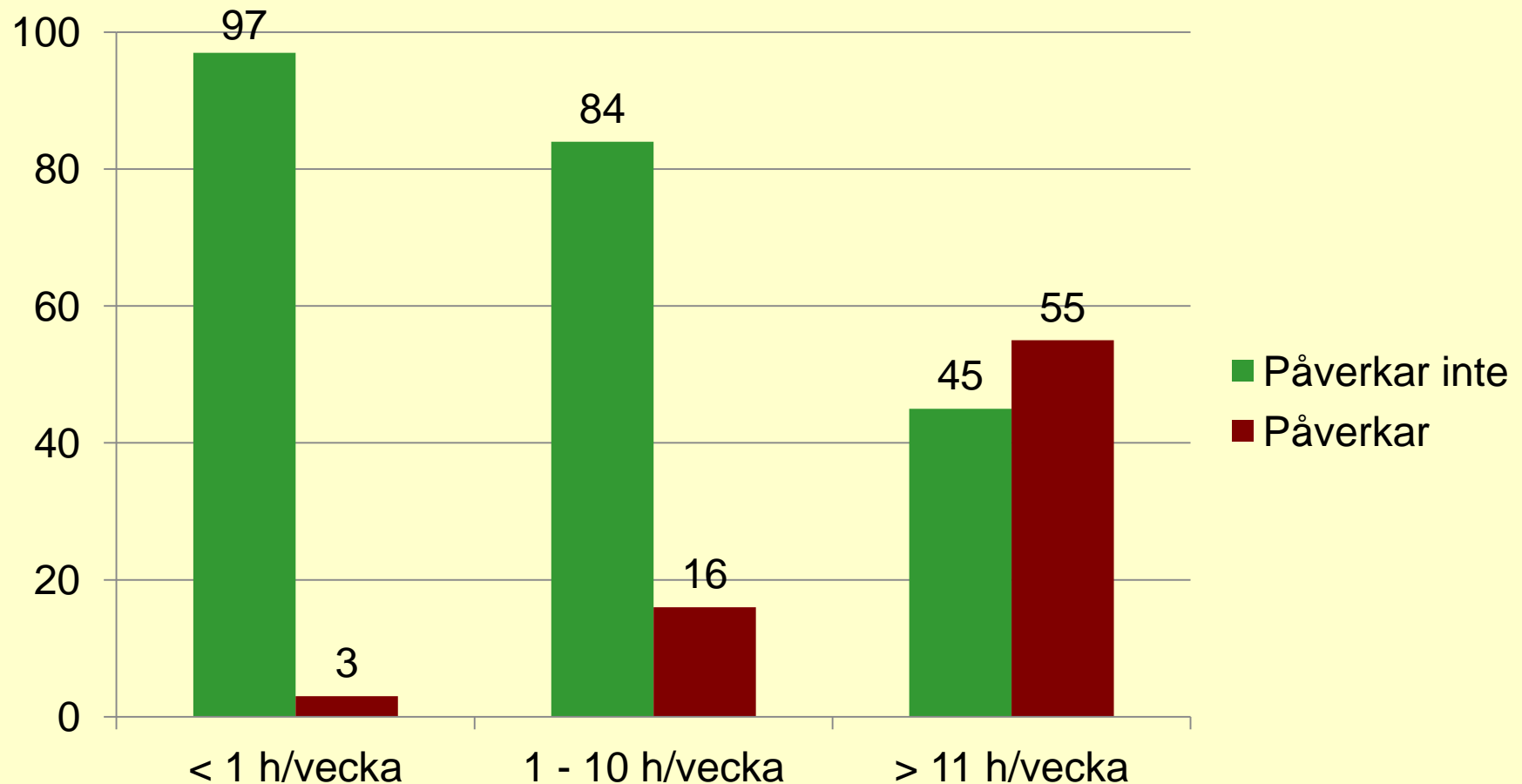
Socialstyrelsens studie visar att 15 % av omsorgsgivarna har fått svårt att förvärvsarbeta p g a sitt omsorgsåtagande.

Åldersgruppen 30 -44 år mest berörd – 22 %

Kvinnor påverkas i högre grad än män – 17 respektive 12 %.

Enkätstudien otillräcklig – mer forskning behövs

Påverkan på arbete i förhållande till omsorgens omfattning (%)

Konsekvenser för livskvalitet

Socialstyrelsens studie visar att de allra flesta tycker att det känns bra att ge omsorg. De allra flesta har en bra relation till den man ger omsorg och känner sig uppskattade, men...

13 % upplever att det alltid eller ofta känns krävande att ge omsorg.

6 % upplever att de alltid eller ofta får ekonomiska problem.

21 % upplever det alltid eller ofta som psykiskt påfrestande att ge omsorg.

12 % upplever att den omsorg de ger sällan eller aldrig är tillräcklig.

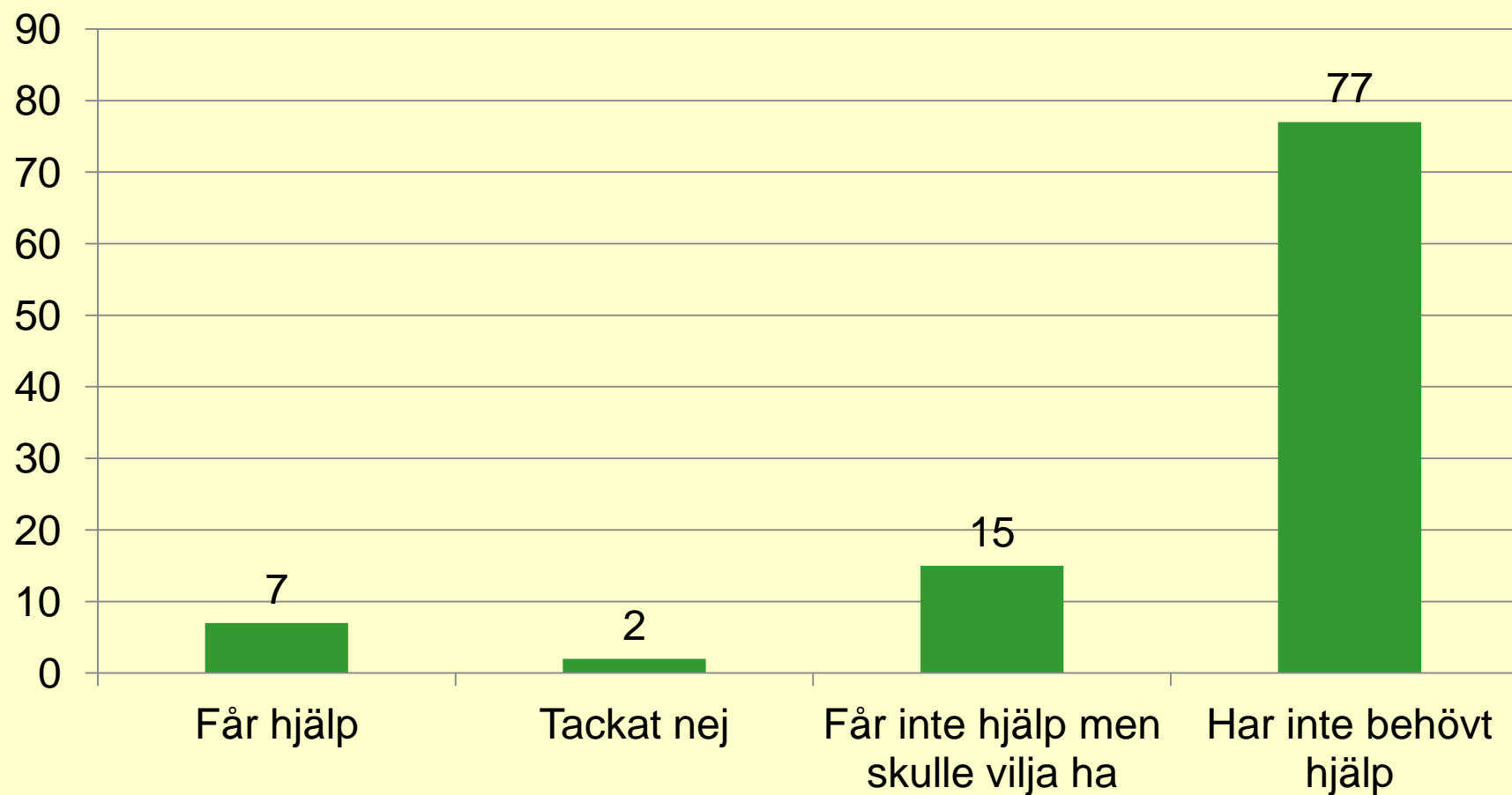
Kännedom om förstärkning av SoL

År 2009 infördes en ny bestämmelse i 5 kap. 10 § socialtjänstlagen (SoL) som innebär att socialtjänsten *ska* erbjuda stöd och underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller har funktionshinder.

Endast 25 % av omsorgsgivarna känner till ändringen.

Dock uppger 77 % att de inte har behövt hjälp för egen del.

Har du som ger omsorg blivit erbjuden stöd eller hjälp för egen del av kommunen? (%)

Exempel på stöd och hjälp som ges av kommuner och landsting

- hemtjänst – hjälp med att handla, städa och tvätta
- tillsyn
- matlådor
- ledsagning
- samtalsgrupper för anhöriga
- aktiviteter
- dagsutflykter
- ekonomiskt stöd
- avlösarservice
- informationsträffar för anhörigvårdare
- trygghetslarm
- samtal med familjekonsulent
- korttidsboende
- rehabilitering
- färdtjänst och sjuktransporter
- god man
- utbildning om Alzheimers sjukdom.

Exempel på stöd och hjälp som efterfrågas av omsorgsgivare

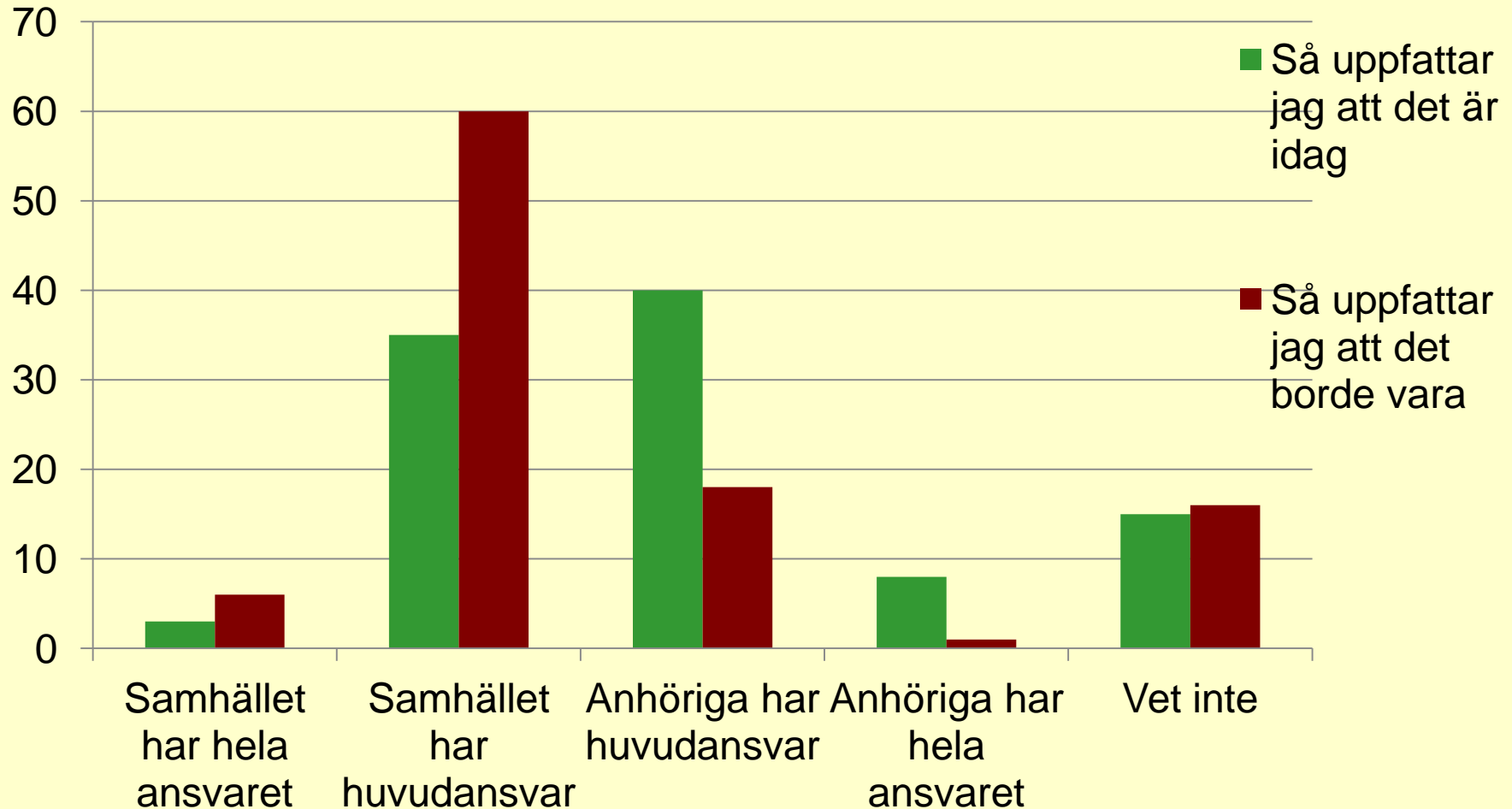
- ekonomiskt stöd
- avlastning
- korttidsboende
- någon utomstående att tala med
- samordning av sjukvård
- samordning av boendefrågor
- rehabilitering
- färdtjänst och sjuktransporter
- praktisk hjälp såsom att städa, tvätta och handla
- tekniska hjälpmedel
- juridisk rådgivning

Attityder till ansvar

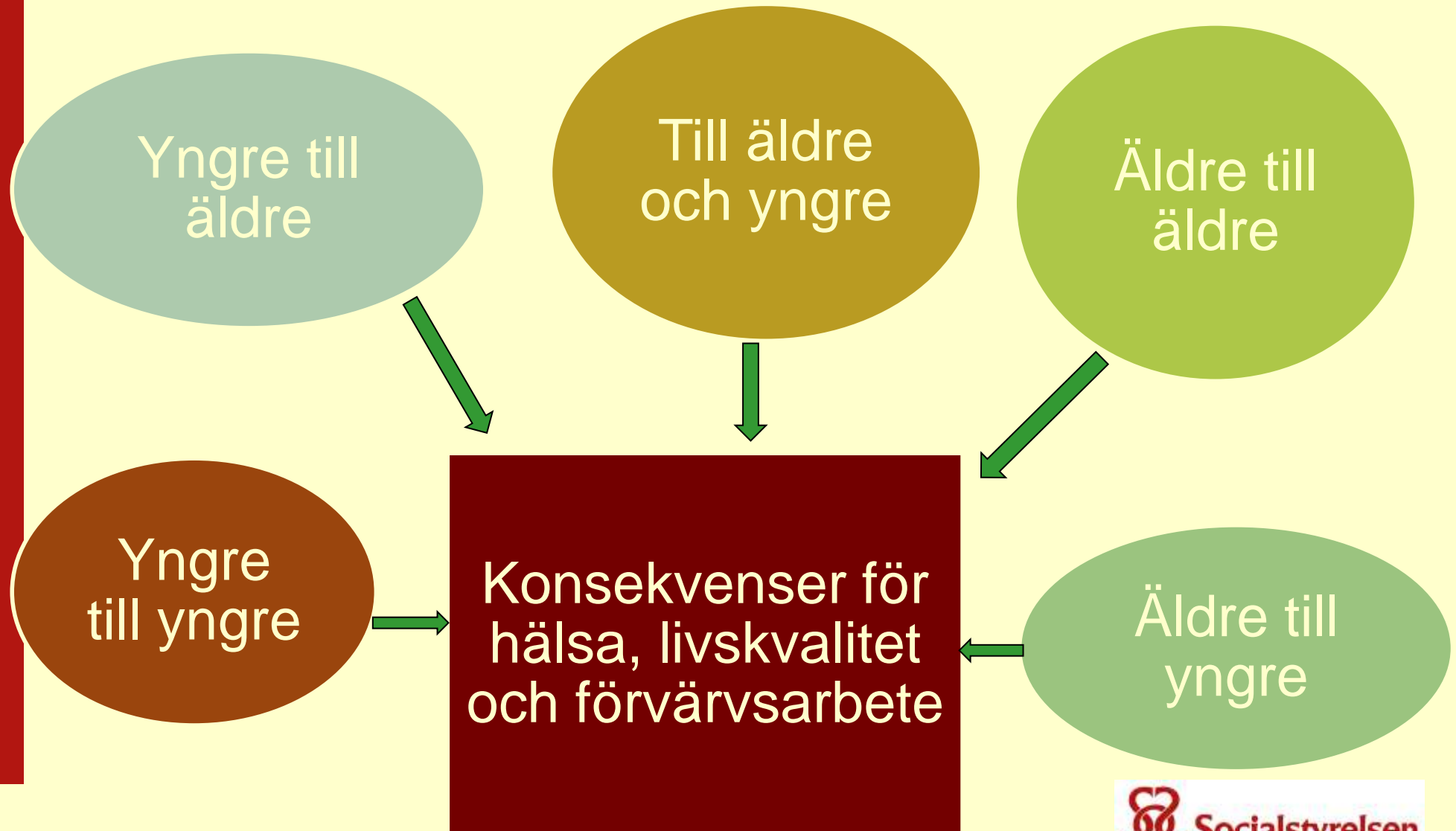
35 procent anser att det är samhället (sjukvården och socialtjänsten) som har huvudansvaret och de anhöriga bidrar medan 40 procent anser att det är de anhöriga som har huvudansvaret och att samhället bidrar.

På frågan "hur borde det vara?" svarade 60 procent att samhället borde ha huvudansvaret och 18 procent att de anhöriga borde ha huvudansvaret.

Attityder till ansvar (%)

Vidare analys

Tack för uppmärksamheten!

susanna.dellans@socialstyrelsen.se